

Guía Docente

Datos Identificativos					2024/25
Asignatura (*)	Formación Docente e Comunidades de Aprendizaxe	Código	652536015		
Titulación	Máster Universitario en Dirección, Xestión e Innovación de Institucións Escolares				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Mestrado Oficial	2º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	3	
Idioma	CastelánGalego				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Pedagogía e Didáctica				
Coordinación		Correo electrónico			
Profesorado		Correo electrónico			
Web	campusvirtual.udc.gal/login/index.php				
Descrición xeral	<p>O curso versará en dos grandes bloques. O primeiro supón un acercamento a Formación do profesorado e o desenvolvemento profesional onde se expoñerán aquelas institucións, plans e programas de formación docente.</p> <p>O segundo bloque comenza con una aproximación a o centro educativo como comunidade de aprendizaxe, como institucións que aprenden e que ofrecen o desenvolvemento profesional e organizativo baseado no traballo colaborativo entre diversas institucións educativas. As Comunidades virtuais e o aprendizaxe dixital a través de sistemas innovadores: Moocs, PLE, e outros formatos de aprendizaxe en liña tamén se acada nesta materia.</p>				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A3	E3: Avaliar a práctica docente.
A4	E4: Detectar necesidades de formación continua e propiciar respostas a nivel institucional como requisito asociado á mellora educativa.
B2	CB7: Que o estudantado saiba aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B3	CB8: Que o estudantado sexa capaz de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B4	CB9: Que o estudantado saiba comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades.
B15	G10: Promover a formación do profesorado e a creación de redes de aprendizaxe colaborativo intra e interinstitucionais.
C1	T1: Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	T3: Empregar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercizo da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C7	T7: Desenvolver a capacidade de traballar en equipos interdisciplinares ou transdisciplinares, para ofrecer propostas que contribúan a un desenvolvemento sostible ambiental, económico, político e social.
C9	T9: Ter a capacidade de xestionar tempos e recursos: desenvolver plans, priorizar actividades, identificar as críticas, establecer prazos e cumprilos.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Ser capaz de impulsar e desenvolver estratexias que impulsen a cultura de traballo en rede.	AM3	BM2	CM1
	AM4	BM3	CM3
		BM4	CM7
		BM15	CM9

Utilizar modelos colaborativos de acción socioeducativa que promovan verdadeiras comunidades de aprendizaxe, favorecendo o traballo en contornos multiprofesionais	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3 CM7 CM9
Traballo colaborativo	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3 CM7 CM9
Capacidade de organización e planificación	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3
Capacidade de innovar	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3 CM7 CM9
Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3 CM7 CM9
Desenvolver proxectos educativos de centro e/ou propostas pedagóxicas innovadoras baseadas na xustiza, a democracia e a diversidade.	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3 CM7 CM9
Ser capaz de detectar necesidades de formación continua e da súa institucionalización como requisito asociado á mellora educativa.	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM7 CM9
Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3 CM7 CM9
Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3 CM7 CM9
Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3 CM7 CM9
Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades.	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3 CM7 CM9
Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido ou autónomo.	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3 CM7 CM9

Comunicar as conclusións -e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan- a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3 CM7 CM9
Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3 CM7 CM9
Capacidade de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos, valorando criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que debe enfrontarse.	AM3 AM4	BM2 BM3 BM4 BM15	CM1 CM3 CM7 CM9

Contidos	
Temas	Subtemas
Formación do profesorado: aprendizaxe e socialización profesional docente	-Teorías, modelos e fases da aprendizaxe e o desenvolvemento profesional. -Perspectivas de análise da socialización profesional.
Conceptualización, estruturas e estratexias para o desenvolvemento profesional docente.	-Definicións e compoñentes do desenvolvemento profesional do profesorado. -Institucións, plans e programas de formación do profesorado. -Formación a través de sistemas innovadores: Moocs, PLE e outros formatos de aprendizaxe en liña.
O centro educativo como comunidade de aprendizaxe: definición, principios e posibilidades.	-Os centros educativos como institucións de aprendizaxe. -Dimensións das escolas e procesos de cambio. -institucións e comunidades democráticas.
Comunidades e redes de aprendizaxe. Novos escenarios e retos educativos.	-Antecedentes e bases das comunidades de aprendizaxe. -O uso das Tecnoloxías da Información e a Comunicación en comunidades de práctica.
Desenvolvemento profesional e organizativo a través de escenarios de aprendizaxe para a comunidade educativa dos centros. Proxectos e fases.	-O Equipo Directivo na planificación do desenvolvemento profesional do centro. -Deseño de traballo colaborativo en institucións educativas. -Participación da comunidade educativa en comunidades de aprendizaxe.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Estudo de casos	A3	4	12	16
Sesión maxistral	A4 B3 B15 C9	5	6	11
Lecturas	B2 B4 C1	4	8	12
Análise de fontes documentais	A4 B2 B15 C3	2	12	14
Proba oral	B4 C1 C7	2	8	10
Aprendizaxe colaborativa	C3 C7	3	8	11
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición

Estudo de casos	Metodoloxía onde estudantes se confrontan ante a descrición dunha situación específica que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto por un grupo de persoas, a través dun proceso de discusión. O alumno sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión en pequenos grupos de traballo.
Sesión maxistral	Exporanse os principios e conceptos básicos da materia.
Lecturas	Recomendarase un dossier de textos en diversos formatos para comprender os aspectos conceptuais da materia.
Análise de fontes documentais	Técnica metodolóxica que implica o uso de documentos audiovisuais e / ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes ou películas documentais, noticias, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para o tema con actividades deseñadas especificamente para a análise de o mesmo. Pode usarse como introdución xeral a un tema, como instrumento para a aplicación do estudo de caso, para a explicación de procesos que non se poden observar directamente, para a presentación de situacións complexas ou como síntese de contido teórico ou práctico.
Proba oral	Proba na que se busca responder, de forma oral, a preguntas cortas ou de certa amplitude, valorando a capacidade de razoamento (argumentar, relacionar, etc.), creatividade e espírito crítico. Permite medir as habilidades que non poden avaliarse con probas obxectivas como a capacidade de crítica, de síntese, de comparación, de elaboración e de orixinalidade do estudante; polo que implica un estudo amplo e profundo dos contidos, sen perder de vista o conxunto das ideas e as súas relacións.
Aprendizaxe colaborativa	Aprender a cooperar no traballo grupal. Desenvolver habilidades de Equipo

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos Aprendizaxe colaborativa	<p>En tutorías orientarase ós estudantes na realización das actividades propostas e solventarase as dúbidas que poidan xurdir.</p> <p>As Ferramenta virtuais de atención personalizada tal e como se mencionan anteriormente no Plan de Continxencia: Teams e Correo electrónico.</p> <p>Sempre que sexa necesario comunicarse.</p> <p>Segundo establece a "Norma que regula o réxime de dedicación ao estudo dos estudantes de grao na UDC? (Art.3.b e 4.5) e as ?Normas de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dos estudos de grao e mestrado universitario (Art. 3 e 8b), se recolle nesta Guías docente de maneira específica as medidas de dedicación para o ?Alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia?.as metodoloxías (dinámicas de traballo) que se desenvolverán con este alumnado para o estudo da materia serán a tutorización exclusiva acerca de cualquier contido da materia en horarios adaptados a súa situación.</p>

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
--------------	---------------------------	------------	---------------

Estudo de casos	A3	Metodoloxía onde estudantes se confrontan ante a descrición dunha situación específica que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto por un grupo de persoas, a través dun proceso de discusión. O alumno sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión en pequenos grupos de traballo. Conleva a realización final -como equipo directivo- dun proxecto de formación en centros educativos.	60
Análise de fontes documentais	A4 B2 B15 C3	Utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos. Conleva o estudo en diversos formatos sobre a información e a actualidade sobre o tópico de estudo elegidos polos grupos.	20
Proba oral	B4 C1 C7	Proba na que se busca responder, de forma oral, a preguntas cortas ou de certa amplitude, valorando a capacidade de razoamento (argumentar, relacionar, etc.), creatividade e espírito crítico. Permite medir as habilidades que non poden avaliarse con probas obxectivas como a capacidade de crítica, de síntese, de comparación, de elaboración e de orixinalidade do estudante; polo que implica un estudo amplo e profundo dos contidos, sen perder de vista o conxunto das ideas e as súas relacións. Conleva a exposición oral do traballo realizado, valorarase a orixinalidade e a propia exposición, a congruencia do proxecto, o rigor, a fundamentación e a capacidades de síntese.	20

Observacións avaliación

Tanto para a primeira como para a segunda oportunidade de avaliación os criterios serán os mesmos.

Os estudantes a tempo parcial poden

solicitar aos decanos / directores dos centros responsables da súa titulación

ou aos coordinadores dos másteres, se é o caso, a dispensación académica que os

exime de asistir á clase desas materias ou partes das materias nas que admítase

a mencionada dispensa na súa guía docente; non obstante, en calquera caso,

serán avaliados polo sistema de avaliación continua.

Neste caso se adaptarán horarios para titorías e probas de avaliación continua e final a cada un dos estudantes con dispensa.

A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación (plaxio) implicará directamente a cualificación de suspenso '0' na materia na convocatoria correspondente, invalidando así calquera cualificación obtida en todas as actividades de avaliación de cara a convocatoria extraordinaria.

Fontes de información

Bibliografía básica

BOLIVAR, A. (2006): La identidad profesional del profesorado de Secundaria: crisis y reconstrucción. Málaga, Aljibe.

COCHRAN-SMITH, M. y ZEICHNER, K. (Eds.) (2005): Studying Teacher Education. The Report of AERA. Panel on Research and Teacher Education. New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates.

COCHRAN-SMITH, M., FEIMAN-NEMSER, S.; McINTYRE, D.J. y DEMERS, K.E.: (2008): Handbook of Research on Teacher Education. New York, Routledge.

DAY, C. (2005): Formar docentes. Cómo, cuándo y en qué condiciones aprende el profesorado. Madrid, Narcea.

DAY, C. (2006): Pasión por enseñar : la identidad personal y profesional del docente y sus valores. Madrid Narcea.

DAY, C. y GU, Q. (2012): Profesores: vidas nuevas, verdades antiguas. Madrid, Narcea.

ESCUADERO, J.M. y LUIS, A. (2006): La formación del profesorado y la mejora de la educación. Barcelona, Octaedro.

GIMENO, J. (Comp.)(2008): Educar por competencias ¿qué hay de nuevo?. Madrid, Morata.

GONZALEZ SANMAMED, M. (1994): Aprender a enseñar: Mitos y realidades. A Coruña, Servicio de Publicaciones de la Universidad.

GONZALEZ SANMAMED, M. (1995): Formación docente: perspectivas desde el desarrollo del conocimiento y la socialización profesional. Barcelona, PPU.

HARGREAVES, A. y FULLAN, M. (2014). Capital profesional. Madrid, Morata.

KNIGHT, P. (2005): El profesorado de Educación Superior. Madrid, Narcea.

MARCELO, C. (2009): El profesorado principiante. Inserción a la docencia. Barcelona, Octaedro.

MARCELO, C. (2002) (Ed.): E-Learning-Teleformación. Diseño, desarrollo y evaluación de la formación a través de Internet. Barcelona, Gestión 2000

MARCHESI, A. (2007): Sobre el bienestar de los docentes. Competencias, emociones y valores. Madrid, Alianza.

MUÑOZ CARRIL, P.C. Y GONZÁLEZ SANMAMED, M. (2009). Plataformas de teleformación y herramientas telemáticas. Barcelona, UOC.

OCDE (2005): Teachers matter: attracting, developing and retaining effective teachers. Paris, OCDE.

Palloff, R.M. & Pratt, K. (2007). Building Online Learning Communities: Effective Strategies for the Virtual Classroom. San Francisco: Jossey-Bass.

PEREZ GOMEZ, A.; BARQUIN, J. y ANGULO RASCO, F. (Eds.)(1999): Desarrollo profesional del docente: política, investigación y práctica. Madrid, Akal.

PÉREZ GÓMEZ, A. et al. (2007): Profesorado y otros profesionales de la educación. Barcelona, Octaedro.

Sánchez Gómez, J. L. (2009). Comunidades de aprendizaje: transformando nuestro entorno. Aula de innovación educativa, 187, 55-60. ISSN 1131-995X

SANGRÀ, A. y GONZÁLEZ SANMAMED, M. (2004): La transformación de las universidades a través de las TIC: Discursos y prácticas. Barcelona, Ediuoc.

TARDIF, M. (2004): Los saberes del docente y su desarrollo profesional. Madrid: Narcea.

TOLCHINSKY, L. Et al. (2002): Procesos de aprendizaje y formación docente en condiciones de extrema diversidad. Barcelona, Octaedro.

TORRES SANTOME, J. (2005): La desmotivación del profesorado. Madrid, Morata.

Wenger, E. (2001). Comunidades de práctica: aprendizaje, significado e identidad. Barcelona: Paidós Ibérica. ISBN 84-493-1111-X.

ZEICHNER, K. (2011): La formación del profesorado y la lucha por la justicia social. Madrid, Morata.

Bibliografía complementaria	<p>ALTET, M.; PAQUEY, M. y PERRENOUD, P. (2005): La formación de profesionales de la enseñanza. Sevilla, Diada.</p> <p>BIDDLE, B.J.; GOOD, Th.L. y GOOSON, I. (2000): La enseñanza y los profesores. (3 Vol.). Barcelona, Paidós.</p> <p>Bielaczyc, K. & Collins A. (2001). ¿Comunidades de aprendizaje en el aula: una reconceptualización de la práctica de la enseñanza?. En: Reigeluth, C. M. (coord.) Diseño de la instrucción: teorías y modelos: un nuevo paradigma de la teoría de la instrucción. Madrid: Santillana, p. 279-304 (Aula XXI: 76-77) ISBN 84-294-6661-4.</p> <p>COCHRAN-SMITH, M., FEIMAN-NEMSER, S.; McINTYRE, D.J. y DEMERS, K.E.: (2008): Handbook of Research on Teacher Education. New York, Routledge.</p> <p>DARLING-HAMMOND, L. y BRANSFORD, J. (Eds.)(2005): Preparing teachers for a changing world. San Francisco, Jossey Bass.</p> <p>DARLING-HAMMOND, L. y SYKES, G. (Eds.) (1999): Teaching as a Learning Professional. Handbook of Policy and Practice . San Francisco, Jossey-Bass.</p> <p>Gómez, J. (2008) ¿Las comunidades de aprendizaje como proyectos de formación?. En: Armengol Asparó, C.; Gairín Sallán, J. (coords.) Estrategias de formación para el cambio organizacional. Madrid: Wolters Kluwer, p. 410-414. ISBN 978-84-7197-905-6.</p> <p>Harasim, L.; Hiltz, S.R.; Turoff, M. & Teles, L. (2000). Redes de aprendizaje. Barcelona: Gedisa.</p> <p>HARGREAVES, A. et al. (1998): International Handbook of Educational Change. Londres, Kluwer.</p> <p>IMBERNÓN, F. (2005) (Ed.): Vivencias de maestros y maestras. Compartir desde la práctica educativa. Barcelona, Grão.</p> <p>IMBERNÓN, F. (2007): 10 ideas clave. La formación permanente del profesorado. Nuevas ideas para formar en la innovación y el cambio. Barcelona, Grão.</p> <p>Racionero, S.; Ortega, S.; García, R.; Flecha, R. (2012). Aprendiendo contigo. Barcelona: Hipatia Editorial. ISBN: 978-84-938226-3-7.</p> <p>Smith, M. (2009). Jean Lave, Etienne Wenger and communities of practice. http://infed.org/mobi/jean-lave-etienne-wenger-and-communities-of-practice/</p> <p>ZABALZA, M.A. (2002): La enseñanza universitaria: el escenario y sus protagonistas. Madrid, Narcea.</p> <p>ZABALZA, M.A. y ZABALZA, M.A. (2012): Profesores y profesión docente. Madrid, Narcea.</p>
------------------------------------	--

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Requírese ordenador, tablet y/o portátil con conexión na aula.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías